

ข้อเสนอแนะต่อบทบาทนโยบายภาครัฐเพื่อยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจไทย

นายสุพริศร์ สุวรรณิก

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

ในช่วงเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) จัดงานเสวนา “Industry Transformation” แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ประกอบการ นักวิชาการ และนักวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแนวทางช่วยเหลือและขับเคลื่อนอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เป็นจำนวนถึง 8 ครั้ง¹ อันได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน โรงแรมและที่พัก แปรรูปและส่งออกผลไม้ อุปกรณ์การแพทย์และเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา โลจิสติกส์ สปาและนวดแผนไทย อาหารแปรรูป และบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ซึ่งนอกจากต้องเผชิญกับความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 แล้ว ยังมีความท้าทายเชิงโครงสร้างอื่น ๆ ที่ต้องเผชิญอยู่อีกมาก ซึ่งผู้ประกอบการในแต่ละอุตสาหกรรมต้องเร่งปรับตัวและรับมือ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐก็มีความสำคัญในการสนับสนุนให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เติบโตและแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย **วันนี้จึงขอตกผลึกข้อเสนอแนะสำคัญที่ได้จากการเสวนาทั้ง 8 ครั้งต่อบทบาทนโยบายภาครัฐในการยกระดับและสนับสนุนผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่าง ๆ มาถ่ายทอดและชวนคิดกัน ดังต่อไปนี้ครับ**

- 1. การทบทวนและปฏิรูปกฎหมาย เพื่อลด ละ เลิกกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็น ล้าสมัย ไม่สะดวก สร้างภาระต่อการบังคับใช้และการปฏิบัติ (regulatory guillotine):** เป็นข้อเสนอแนะที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมส่วนมากต่างเรียกร้องเป็นเสียงเดียวกัน โดยเฉพาะการปรับปรุงและพัฒนาระเบียบ กฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติที่ส่วนใหญ่มีลักษณะไม่ยืดหยุ่น ก่อให้เกิดภาระต่อภาครัฐในการบังคับใช้ และสร้างภาระต่อผู้ประกอบการในการปฏิบัติตาม ยกตัวอย่างเช่น กระบวนการออกใบอนุญาต GAP (Good Agricultural Practices หรือแนวทางในการทำการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยตามมาตรฐานที่กำหนด) ในอุตสาหกรรมแปรรูปและส่งออกผลไม้ โดยในปัจจุบันมีอุปสรรคที่เกิดขึ้น อาทิ การออกใบอนุญาตที่ต้องอาศัยทั้งสำนักงานเกษตรอำเภอและสำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งจำนวนบุคลากรของสำนักงานมีไม่เพียงพอ ต้องว่าจ้างเจ้าหน้าที่จากองค์กรนอกจังหวัดมาตรวจและทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงขึ้นต่อผู้ประกอบการและเกษตรกร
- 2. การสร้างเวทีการแข่งขันที่เป็นธรรม (fair competition):** จะช่วยให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เล่นไม่สามารถกดดันคู่แข่งโดยใช้อำนาจเหนือตลาดได้ โดยภาครัฐสามารถออกและ

¹ ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ https://www.pier.or.th/?research_workshop=policy-forum-industry-transformation

บังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองการแข่งขันและมีมาตรการจูงใจให้ธุรกิจนอกระบบหรือผิดกฎหมายเข้ามาแข่งขันในระบบอย่างเป็นธรรมได้ ทั้งนี้ เวทีการแข่งขันแบ่งออกเป็น 2 มิติ ได้แก่ 1) การแข่งขันกับผู้เล่นต่างชาติ อาทิ ธุรกิจต่างชาติขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ที่เข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจไทย โดยส่วนหนึ่งยอมขาดทุนเพื่อขยายส่วนแบ่งตลาด ทำให้ผู้ประกอบการไทยที่มีเงินทุนจำกัดแข่งขันด้วยได้ยาก 2) การแข่งขันกันระหว่างผู้เล่นในไทย อาทิ การเปิดโรงแรมและที่พักโดยไม่มีใบอนุญาตอย่างถูกกฎหมาย ซึ่งทำให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกิน (oversupply) ในอุตสาหกรรมโรงแรมและที่พัก และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนวิกฤตโควิด-19 แล้ว

- 3. การสร้างความตระหนักรู้ในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ไทย (brand awareness):** ในปัจจุบัน ผู้ประกอบการไทยสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพทัดเทียมกับสินค้าของบริษัทต่างชาติได้ แต่ยังคงไม่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางมากนัก โดยเฉพาะอุปกรณ์การแพทย์และเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา ซึ่งหากภาครัฐช่วยสร้างความเชื่อมั่นและคุ้นเคยให้กับสินค้าไทยโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ เช่น กำหนดให้มีการนำอุปกรณ์ที่ผลิตโดยผู้ประกอบการไทยไปใช้ในโรงเรียนแพทย์ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาแพทย์คุ้นเคยและเชื่อมั่นในอุปกรณ์เหล่านี้ จะช่วยลดการพึ่งพาสินค้าจากต่างประเทศได้ในที่สุด
- 4. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะด้านการวิจัยและพัฒนา (research collaboration):** เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถรับการสนับสนุนทุนวิจัยจากภาครัฐได้ หรืออาจร่วมมือกับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาในการร่วมกันคิดค้นทดลองเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ พร้อมให้ผู้ประกอบการนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (prototype) นั้นไปผลิตออกสู่ตลาดได้จริง ขณะที่การวิจัยไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ที่ผลิตภัณฑ์ที่มีความซับซ้อนสูงเพียงอย่างเดียว แต่สามารถวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นฐานอื่น ๆ รวมทั้งพัฒนากระบวนการผลิตสินค้า (process) ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้อีกด้วย
- 5. การบูรณาการข้อมูลที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนั้น ๆ ไว้ที่ระบบเดียว (single window data platform):** ภาครัฐสามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่มีอยู่แล้วระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบ เพื่อลดทอนความซ้ำซ้อนของการทำงานและเกิดข้อมูลในเชิงกว้างและลึก พร้อมให้ผู้ประกอบการเข้าถึงและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการประกอบธุรกิจได้ อาทิ การเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเกษตรอย่างครบวงจร ข้อมูลพฤติกรรมและเส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 6. การยกระดับฐานะทางสังคมของแรงงานประเภท 3D ให้สูงขึ้น พร้อมกับการเร่งพัฒนาทักษะแรงงาน:** แรงงานไทยยังคงเลื่องงานและไม่ต้องการทำงานหนักประเภท 3D คือ งานสกปรก (dirty) งานอันตราย (dangerous) และงานยาก (demanding หรือ difficult) ทำให้ผู้ประกอบการในหลายอุตสาหกรรมจำเป็นต้องพึ่งพาและนำเข้าแรงงานต่างชาติ ดังนั้น ภาครัฐสามารถอุดหนุนหรือหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมเพื่อ

ยกฐานะทางสังคม และยกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นแก่แรงงาน เพื่อให้แรงงานไทยเต็มใจทำงานเหล่านี้ ขณะเดียวกัน ประเทศไทยก็มีชื่อเสียงในผลิตภัณฑ์ที่ต้องอาศัยความประณีตจากแรงงานฝีมือ เช่น การส่งออก ไก่แช่แข็งที่ต้องอาศัยความประณีตในการตัดแต่ง จึงควรเร่งการพัฒนาทักษะแรงงานให้มีความเชี่ยวชาญ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการปรับทักษะแรงงานให้มีความยืดหยุ่น (reskill) และสร้างทักษะใหม่ (upskill) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ทักษะการดูแล ผู้ป่วยและผู้สูงอายุ (care giver)

ข้อเสนอแนะที่ตกผลึกข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์มากมายในแต่ละอุตสาหกรรม การเสวนา “Industry Transformation” จะยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไปในปี 2564 เพื่อให้ครอบคลุมอุตสาหกรรมต่าง ๆ และให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้เสียมากที่สุด... ไว้ในโอกาสต่อไป ผู้เขียนจะมาเล่าให้ฟังและชวนคิดกันอีกครั้ง

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย